

قمر تکاوران

- مادر ایرانی -

در کشف اکتشاف هویت قانونی
برای فرزندان از
مادر ایرانی و پدر خارجی

سرشناسه	: تکاوران، قمر، ۱۳۷۰-
عنوان و نام پدیدآور	: مادر ایرانی: در کشاکش هویت قانونی برای فرزندانی از مادر ایرانی و پدر خارجی / قمر تکاوران.
مشخصات نشر	: تهران: اندیشه احسان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۱۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۳۰۳۰۴-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
نماد	: کتاب نامه: ص. ۲۱۲.
عنوان دیگر	: در کشاکش هویت قانونی برای فرزندانی از مادر ایرانی و پدر خارجی.
موضوع	: ازدواج دومیتهی -- ایران Intercountry marriage -- Iran
موضوع	: تابعیت مضاعف -- ایران Dual nationality -- Iran
موضوع	: حضانت فرزندان -- ایران Custody of children -- Iran
موضوع	: زناشویی -- قوانین و مقررات -- ایران Marriage law -- Iran
رده بندی کتب	: HQ۱۰۳۲
رده بندی دیویی	: ۳۰۶/۸۸۸
شماره کتاب شناسی	: ۶۱۰۸۳۹

مادر ایرانی: در کشاکش هویت قانونی برای فرزندانی از مادر ایرانی و پدر خارجی

مؤلف: قمر تکاوران

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۹ شمارگان: ۵۰۰ قیمت: ۴۸۰۰۰ تومان

طراح و گرافیک: پرویز بیانی چاپ: هوران

آماده سازی و تولید: انتشارات اندیشه احسان

تمامی حقوق این اثر محفوظ است. تکثیر یا تولید مجدد آن کلاً و جزئاً (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و انتشار الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع است و پیگرد قانونی دارد.

دفتر نشر: تهران، خیابان انقلاب، روبه روی درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، طبقه ۲، واحد ۵۰۷

تلفن: ۰۰۲۶۶۴۶۶۰۰۲ - تلگرام: ۰۹۱۹۱۵۵۱۸۰۲ - سایت: www.andishehehsan.com

فروشگاه: تهران، خیابان انقلاب، روبه روی درب اصلی دانشگاه تهران، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، واحد ۳۱۷

تلفن: ۰۰۱۶۶۴۶۶۰۰۱ - sociologybookstore - andishe_ehsan

فهرست

۱۱	مقدمه دیاران
۱۵	مقدمه مؤلف
۱۹	دولت - ملت و مسئله ازدواج فراملی
۲۰	شکل گیری دولت - ملت ها
۲۱	دولت - ملت در ایران
۲۲	دولت - ملت ها و مسئله مهاجرت
۲۶	چالش های تابعیت ایرانی
۳۱	داغ ننگ مادر ایرانی
۳۵	روایت های زندگی
۴۱	زنان ایرانی مهجور از وطن
۴۹	هویت های گمشده

- ۵۴..... سردرگم در میان مرزها
- ۶۲..... بی هویتی هم موروثی است
- ۶۹..... خوشبختی با رنگ تفاوت‌ها
- ۷۶..... مهاجرت دوم راه‌حل می‌شود
- ۸۱..... رسالت تغییر
- ۹۰..... تحقیرها تمامی نداشت
- ۹۷..... با دو، گه‌های نخبه‌مان چه می‌کنیم؟
- ۱۰۵..... و او که بی پای خود ایستاد!
- ۱۱۴..... آرام و برآمد
- ۱۲۱..... او ایرانی بود، خواهر و برادرش عراقی
- ۱۳۳..... ایرانی که ایرانی نیست
- ۱۴۴..... به جرم متفاوت بودن
- ۱۵۱..... قانون با زندگی آدم‌ها چه می‌کند
- ۱۶۵..... از سرگذشت تا سرنوشت ازدواج زن ایرانی با مرد خارجی
- ۱۶۵..... تصمیم به ازدواج با مرد خارجی
- ۱۶۶..... نزدیکی مکانی و خانوادگی
- ۱۶۷..... اشتراک فرهنگی
- ۱۶۸..... اشتراک فکری
- ۱۶۸..... عاشق شدن
- ۱۶۹..... عدم آگاهی از قوانین مرتبط
- ۱۷۰..... ثبت ازدواج
- ۱۷۰..... فرایند طولانی ثبت ازدواج
- ۱۷۲..... پرداخت جریمه

۱۷۳	تشرف به اسلام
۱۷۳	تحقیرشدن
۱۷۶	بعد از ازدواج
۱۷۶	ناشهروندی
۱۸۲	بی هویتی قانونی
۱۹۲	سرگرمی های هیپی
۱۹۲	تبصر
۱۹۴	کج رفتاری
۱۹۵	تصمیم برای آینده زنانه
۱۹۵	ماندن در ایران
۱۹۶	جدایی
۱۹۶	مهاجرت
۱۹۷	سخن آخر
۲۰۱	منابع
۲۰۵	پیوست ها
۲۰۶	پیوست ۱: یادداشت های تحلیلی
۲۰۷	پیوست ۲: مشاغل مجاز برای اتباع خارجی در ایران
۲۱۵	پیوست ۳: مناطق ممنوع اقامت اتباع خارجی

مقدمه دیاران

در جهان امروز، بیش از ۲۷۲ میلیون نفر در کشوری زندگی می‌کنند که در آن به دنیا نیامده‌اند و به عبارتی آن‌ها فرزندی به سرزمین دیگر مهاجرت کرده‌اند. رشته‌های مختلف دانشگاهی پدید آمده‌اند تا این پدیده کاملاً بین‌رشته‌ای را در طیفی از زمینه‌های اقتصاد، علوم سیاسی، انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و حقوق توصیف کنند. گروه‌های سیاست‌پژوهی متعددی شکل گرفته‌اند تا سیاست‌های مهاجرتی متناسب با کشور خود را همراه با پیامدهای مختلف آن در جوامع مبدأ و مقصد طراحی کنند. همچنین، دوا بر سر حقوق مهاجران پای ثابت کارزارهای انتخاباتی و اختلافات بین‌المللی شده است. به‌طور کلی، می‌توان گفت طی سالیان گذشته عوامل مختلفی در کنار یکدیگر به هم داده‌اند تا دیگر «مهاجرت» یک پدیده عجیب و غریب نباشد.

اما در ایران اوضاع کمی متفاوت است. در چهل سال گذشته، ایران میزبان مهاجرانی از کشورهای مختلف به‌ویژه عراق و افغانستان بوده است. سهم ایران از پذیرش مهاجران و پناهندگان در سطح دنیا قابل توجه است و بنابر آمارهای رسمی سازمان ملل متحد، ایران میزبان ۱/۱ درصد از جمعیت مهاجران دنیاست. هرچند به دلیل وجود جمعیت زیادی از افراد فاقد مدارک رسمی، این درصد

به مراتب بیشتر است. با این اوصاف، به این مسئله به طرز شایسته‌ای پرداخته نشده و در مواردی، نگرش‌های عمومی نادرستی شکل گرفته که مانع طراحی و اجرای سیاست‌های منصفانه همراه با در نظر گرفتن منافع ملی شده است.

انجمن «دیاران» در سال ۱۳۹۵ با توجه به جای خالی نگاه واقع‌بینانه به این پدیده، با سرلوحه قرارداد دادن منافع ملی کشور شکل گرفت. «دیاران» مأموریت خود را در دو سطح اساسی تعریف کرد: تغییر نگرش عمومی به مهاجران در ایران و کمک به از بین بردن فقر حقوقی و اصلاح قوانین مرتبط با حوزه مهاجرت. در سال ۱۳۹۵، بازدیدهای میدانی از وضعیت زندگی اتباع خارجی در شهرهای تهران، مشهد، قم، کرمان و شیراز داشتیم. همچنین، با ۳۰ نفر از اتباع خارجی رفق و صاحب دستاورد از کشورهای مختلف افغانستان، پاکستان، عراق، فرانسه، اسپانیا، سهیل و هند گفت‌وگوی عمیق انجام دادیم. بر مبنای این مطالعات و بازدیدها علاوه بر شورت با متخصصین و افراد با سابقه پژوهشی و اجرایی در این حوزه، به طرح کردن از چالش‌های اساسی رسیدیم که نیازمند ارائه راهکارهای سیاستی‌اند. با توجه به اولویت‌بندی انجام‌شده، مسئله «هویت‌بخشی به فرزندان حاصل از ازدواج بان ایرانی با مردان خارجی» در دستور کار قرار گرفت.

مطابق ماده ۹۷۶ قانون مدنی، تابعیت ذاتی صرفاً از خون پدر منتقل می‌شود؛ یعنی اگر مرد ایرانی با زن غیرایرانی ازدواج کند، فرزندان، فارغ از اینکه در داخل یا خارج از ایران متولد شود، ایرانی محسوب می‌گردد. اما اگر زن ایرانی با مرد غیرایرانی در داخل یا خارج از کشور ازدواج کند، فرزندان‌ها - حتی اگر در داخل ایران هم متولد شود - تا ۱۸ سالگی ایرانی محسوب نمی‌گردد و پس از ۱۸ سالگی، می‌تواند درخواست تابعیت ایرانی دهد. نکته مهم این است که شخصیت یک فرد تا ۱۸ سالگی شکل می‌گیرد و در صورت نداشتن هویت، زمینه‌های طرد این افراد از اجتماع فراهم شده و تبعات فراوانی برای فرد و جامعه ایجاد خواهد شد.